

41 e Nieuwsbrief augustus 2021 Werkgroep Hospitaleren

De WHR is in principe alleen bereikbaar op onderstaand email adres. Gebruik dus niet de privé emailadressen. Dit voorkomt verwarring en belasting voor de privéadressen., Soms wordt de vraag dan pas in een later stadium beantwoord. Alle werkgroep leden hebben toegang tot dit mailadres, zodat er direct gehandeld kan worden. Wanneer u de nieuwsbrief van de WHR niet langer wenst te ontvangen of bij wijziging van uw (e-mail)adresgegevens) dit graag doorgeven aan de WHR:

wg.roncesvalles@santiago.nl

Henk Trimbach voorzitter, Toine van Moorsel penningmeester, Janine Verhaaf-Maaskant secretaris, Hans Perik planner, Peter Stoks P.R. en Noortje Spekman-Waasdorp Handboek, Libro en Nieuwsbrief. Redactie Nieuwsbrief: Noortje Spekman-Waasdorp

De WHR en Roncesvalles

We zijn weer begonnen. Wanneer de situatie weer verslechtert (wat we natuurlijk niet hopen) zullen we passende maatregelen nemen.

Onze werkgroep leden Peter Stoks en Hans Perik zijn op 18, respectievelijk 20 juni in Roncesvalles aangekomen om de komst van de Equipos 9 tot en met 18 voor te bereiden. Het was een spannende beslissing om in een periode waarin Spanje nog "oranje" kleurde Nederlandse vrijwilligers naar de herberg in Roncesvalles te sturen.

Door de vele veiligheidsmaatregelen die vooraf door een aantal leden van de Werkgroep Hospitaleren in Roncesvalles ter

plekke werden gecontroleerd en de toenemende stroom pelgrims is dit besluit in overleg met het bestuur genomen.

Publiciteit

De laatste weken is er in de Jacobsstaf, op de Website en in Ultreia veel nieuws en aandacht geweest over Roncesvalles. Met dank aan onze P.R. man Peter Stoks, die deze berichten heeft geschreven.

Bekijk dit filmpje maar eens!

<https://youtu.be/O02J8laXoP4>

<https://www.santiago.nl/pelgrims-bereid-je-goed-voor-2/>

Overige berichten van de WHR

De gesprekken met de Jefes hebben inmiddels ook plaats gevonden op zaterdag, 19 juni en op zaterdag 17 juli. Zij zijn geïnformeerd over de laatste stand van zaken, zodat zij dat weer met hun eigen groep kunnen bespreken.

Bestuur WHR

Een van de bestuursleden van de WHR. Toine van Moorsel, heeft onlangs een nieuwe hartklep gekregen. Hij ligt nog in het ziekenhuis want het gaat nog niet zo goed met hem. Laten we hopen dat hij er gauw weer bovenop komt en weer bij onze vergaderingen aanwezig kan zijn.

Grensovergang naar Frankrijk

Voor de grensovergangen van/naar Frankrijk heb je van 1 augustus een ingevulde erewoordverklaring nodig, zie bijgaand. Een Nederlandse vertaling van dit document is bijgevoegd.

Deze verklaring moet voor het gebruik van het vervoerbewijs aan de vervoerders worden getoond door passagiers die naar het vasteland van Frankrijk willen reizen, alsook aan de autoriteiten die belast zijn met de grenscontrole

Erewoordverklaring van afwezigheid van symptomen van COVID-19-infectie

. Ik, ondergetekende,

De heer/mevrouw:

Geboortedatum:

Geboorteplaats:

Woonplaats:

verklaar op erewoord dat ik in de afgelopen 48 uur geen van de volgende symptomen hebben vertoond:

- koorts of koude rillingen,
- hoesten of een toename van mijn gebruikelijke hoest,
- ongebruikelijke vermoeidheid,
- ongebruikelijke kortademigheid bij praten of kleine inspanningen,
- ongebruikelijke spierpijn en/of stijfheid,
- onverklaarbare hoofdpijn,
- verlies van smaak of geur,
- ongebruikelijke diarree.

Opgesteld (plaats):

Datum:

Handtekening:

Franse versie is te downloaden:

<https://www.interieur.gouv.fr/content/download/124251/995540/file/21-09-2020-attestation-de-deplacement-vers-la-france-metropolitaine.pdf>

Opening van het Heilig jaar 2021

Tijdens de werkperiode van groep 10 is het Heilig Jaar geopend door de Koning van Spanje. Veel drukte rond de herberg, pers en hoogwaardigheidsfunctionarissen waren daarbij aanwezig. Extra schoonmaak van de herberg, maar tot groot verdriet van Marisol is er geen bezoek gebracht aan de herberg.

Bekijk dit filmpje maar eens!

<https://www.youtube.com/watch?v=AWF9RJqAlww>

Nieuw contactpersoon

Het bestuur van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob heeft onderling de taken opnieuw verdeeld. Tot voor kort was voorzitter Peter Hesseling de contactpersoon voor onze Werkgroep Hospitaleren

Roncesvalles. Peter woonde ook zeer regelmatig onze werkbesprekingen bij en was aanwezig bij voor- en najaarsbijeenkomsten. Nu heeft bestuurslid **Herman Velvis** die taak op zich genomen. Herman is een zeer ervaren pelgrim en Hospitalero. We zullen Peter zeker missen, maar we zijn ervan overtuigd we ook met Herman op een uitstekende manier zullen kunnen gaan samenwerken.

Los viejos

Over deze oud hospitaleros, die uitdrukkelijk hebben aangegeven niet meer te willen hospitaleren, hebben we onlangs tijdens een werkgroep overleg het volgende afgesproken: Oud hospitaleros ontvangen, indien zij dat wensen, nog gedurende 3 jaren nadat zij voor het laatst hebben gehospitaliseerd onze nieuwsbrieven.

De groep oud hospitaleros is dusdanig groot geworden en groeit jaarlijks nog steeds, dat we hebben moeten besluiten, hoe spijtig ook, hen niet langer uit te kunnen nodigen voor onze najaarsbijeenkomsten. Van enkele oud Hospitaleros hoorden we ook, dat zij het eerder op prijs stellen met oud-groepsleden zo nu en dan bij elkaar te komen. Die initiatieven worden dan door henzelf genomen.

Najaarsbijeenkomst

Voor alle Hospitaleros van 2021 (ook zij die hebben kunnen gaan hospitaleren en ook degenen die helaas vanwege de sluiting van de Albergue niet konden gaan, is op zaterdag 27 november in Holten de bijeenkomst. Noteer het alvast in jullie agenda's. Later volgt meer informatie.

Libro de Oro

Helaas wordt het Libro 2021 ook dit jaar niet in gedrukte vorm uitgegeven. Een reden is, dat het niet een compleet verslag is van een heel jaar Hospitaleren.

Daarom is besloten om alvast de eerste 4 periodes integraal in deze Nieuwsbrief op te nemen. Het geeft een goede indruk van het vele werk wat alweer verzet is in deze moeilijke tijd.

Aan het einde van het seizoen krijgt iedereen het geheel per email toegezonden.

Periode 8 t/m 25 juni 2021	Vrijdag 18 juni
Opstartgroep Hospitaleros	Peter Stoks en Hans Perik
Aantal pelgrims	eerste avond open 83

Wij zijn begonnen, YES, eindelijk mogen we weer naar Roncesvalles om te hospitaleren.

Maar voor het zover is, is er veel overleg geweest met de werkgroep, het klooster, het bestuur en natuurlijk ook met de Jefes van de periodes die klaar staan.

Besloten is dat de Albergue op 24 juni weer opengaat, op 25 juni begint periode 9 met 6 personen die er allemaal heel veel zin in hebben.

Peter Stoks is op vrijdag 18 juni met het vliegtuig gekomen en Hans met z'n camper op zondag 20 juni.

Peter is zaterdag al begonnen met het schoonmaken van de vloeren die bezaaid waren met vliegen, (waar komen die toch vandaan?) In de middag heeft hij geholpen in het kantoor waar Adriana aan het werk is en nu Marisol weer vervangt. Het was erg druk

74 pelgrims, zodat zelfs de winterherberg weer open moest.

Ook op zondagmorgen nog vloeren schoonmaken in de winterherberg en helpen op kantoor.

Omdat Peter 2 nachten in het hotel heeft geslapen en nu naar de Albergue gaat moet hij verhuizen. Hij had geen zin om alleen in die grote Albergue te slapen, maar nu met z'n 2 en is het prima.

Ook vandaag is het weer druk met 43 pelgrims, maar we hebben er weinig mee te maken.

Maandag 21 juni

Na een stevig zelf gemaakt ontbijt gaan we aan de slag, Peter begint op de derde etage vliegen te vangen, Hans begint met

klusjes (hoe kan het ook anders).

Ook wordt geprobeerd de TV in de huiskamer weer op te starten, wij hebben een andere provider Canal Digital en alles moet opnieuw worden geïnstalleerd, zelfs de schotel moet opnieuw worden gericht wat om 6 uur s 'avond eindelijk lukt, net op tijd kunnen we het Nederlands elftal zien winnen

Er zijn maar weinig mensen die ik ken die zo een doorzetter zijn als "Der Hans". Een millimeter naar rechts, dan weer naar links, naar boven en dan alles weer opnieuw instellen. Weer op de trap klauteren en d'r weer vanaf, dan weer met gereedschap aan de weer, maar uiteindelijk is het hem gelukt. Ik heb nog nooit zo'n groen voetbalveld gezien, zulke felle oranje kleuren en een diepblauwe lucht, maar hij doet het en we kunnen uitermate genoegzaam zien hoe Holland weer wint. Wat een cluppie. Moe en voldaan sluiten wij deze langste dag van het jaar.

Dinsdag 22 juni

Peter begon vol energie al om zeven uur alle matrassen van de bedden te halen.

Niet voor de lol, maar omdat wij de dag daarvoor wel dozen zagen staan op elke etage, maar geen flauw benul hadden wat daarin zou zitten.

Een appje van Marisol gaf daarop een duidelijk antwoord. Er zitten nieuwe lakens in die allemaal verwisseld moeten worden met de oude die op de matrassen zitten. Deze nieuwe rubberachtige blauwe lakens kunnen snel en makkelijk worden gedesinfecteerd en in deze bijzondere Covid-periode wel zo handig. Dus weg met die oude blauwe lakens.

We hebben een handigheid ontwikkeld, waardoor we deze klus grondig en snel kunnen doen. Maar niettemin blijft dit een

hele uitdaging. Tegelijkertijd stofzuigen wij de bovenbedden en zorgen dat alles er picobello bij staat. In de middag even een heen en weertje naar Burguete voor speciale tandpasta voor Hans. Uitverkocht, maar misschien morgen. Daarna weer terug, even Marisol geholpen en nu weer aan de slag met wat matrassen. Na de broodmaaltijd verdergegaan met het kuizen van de vertrekken. Hans kwam aanzeilen met vier pelgrims en met hen hebben we uitermate gezellig naar voetbal gekeken. Die gezelligheid was tevens informatief voor deze pelgrims die alles wilden weten van de volgende etappes. Hans heeft hen wegwijs gemaakt. Daarna toch snel naar bed.

Woensdag 23 juni

Het miezert buiten en gaandeweg

druppelen de pelgrims weer naar binnen. Nog niet hier in de Albergue maar in het Hotel, Casa Sabina en in La Posada. De mensen daar zijn het een beetje beu, omdat niet van tevoren vaststaat hoeveel pelgrims er nu wel of niet komen en omdat ze niet gewend zijn met grotere groepen de gevraagde service te geven. Daarbij ook nog "geplaagd" door de lastige Covid-maatregelen. Voor hen mag de Albergue liever nu dan de morgen open. Even over die maatregelen. Wij merken daar niets van. Ja die kapjes, maar daar blijft het ook bij. Geen afstand, geen eenbaans-richting, geen angst, niets. Gewoon vrolijke, jonge pelgrims die blij zijn hier te arriveren en arm in arm van Casa Sabina naar Posada lopen en omgekeerd. Covid????, Nooit van gehoord.

Maar goed, wij gaan onverstoord verder met de bedden. We hebben al 500 meter geritst en nog zijn we niet klaar.

Hans gaat verder met het oplossen van technische onvolkomenheden en Peter neemt poolshoogte in Burguete en danst met de lokale jeugd erop los. Gesloopt kwam hij terug en toch weer samen met Hans naar de derde etage om wederom verder te gaan met de bedden. Met Marisol contact gehad en jawel de Albergue gaat morgen wel degelijk open. Ook met haar wat afspraken gemaakt om zaken nog geregeld te krijgen. Contact gehad met leden van de eerste groep die hier komt hospitaleren. Ze zijn onderweg, zodat wij ruimte moeten maken en uit onze kamers

gaan vertrekken. Na een broodmaaltijd en weer een aangename voetbalwedstrijd snel weer naar bed.

Donderdag 24 juni

Vroeg op, brood gehaald bij het hotel en na een snel ontbijt weer aan de slag. De laatste loodjes op de derde en ondertussen wat wasjes draaien. Alles loopt als een geoliede machine. De kamers voor de nieuwe groep schoongemaakt en Peter neemt weer zijn intrek in het hotel. Dit ook, omdat hij morgen vroeg op pad wenst te gaan om zo snel mogelijk over de berg naar Frankrijk te lopen.

Alle sleutels zijn weer gevonden, de gekleurde bordjes en zo ver wij nu kunnen zien staat alles als een huis en kan groep 9 gladjes en smooth beginnen aan haar schone taak en dat is de vermoeide pelgrims onderdak geven, een warme douche, wasjes doen en informatie geven. Maar vooral, warme en gepaste aandacht.

Wij hebben vanmiddag en vanavond al een voorproefje. Om 14.00 uur gaat de tent open en staan wij klaar de pelgrims te ontvangen.

Het is hard werken met 2 man, Peter zit in de Mostrador, Hans bij de deur en vliegende keep. Ondertussen komen de pelgrims om te wassen, maar dat kan pas na 3 uur want dan is 1 van ons vrij om dat te doen.

Piet en Janine komen om 3 uur binnen, daar zijn we blij mee, want deze "oude rotten"

kunnen meteen aan de slag. Ondertussen ontstaat 1 rij in de wasserij van pelgrims die

hun schoenen willen wassen, nog nooit meegemaakt dat het er zoveel zijn.

En nu, ze willen allemaal schoenen in de droger, en dat gaat dus niet gebeuren, maar dat mag wel in de centrifuge, ha, dat is de oplossing en de Donativo stroomt binnen, en dat hebben wij als werkgroep hard nodig na bijna 1 jaar geen inkomsten te hebben gehad. Om half 8 komen Wil Matti, Riek van Koevorden en Renée binnen om ook akte de pressant te geven, echter gaan ze met z'n allen eerst lekker naar het hotel om te vergaderen.

Peter en Hans blijven in de Mostrador waar het een komen en gaan is.

In de avond komt er een aanhanger met paarden, de paarden worden uitgeladen en achter de kerk "geparkeerd", en worden verzorgd, de eigenaren die binnen slapen hebben geen tijd om te eten en om 10 uur in de avond zijn de restaurants gesloten.

Natuurlijk zijn wij als hospitaleros niet te beroerd om ons eten te delen, en daar wordt ook dankbaar gebruik van gemaakt.

Om 11 uur is het eten op en kan iedereen zijn rustplek opzoeken.

Onze opstart periode 8 is afgesloten, wij hebben lekker gewerkt en elkaar beter leren kennen en lol gehad.

Peter vertrekt in omgekeerde richting naar St.-Jean-Pied-de-Port en Hans gaat met z'n camper naar de camping bij Espinal. (wil hij in de buurt blijven of kan hij geen afscheid nemen?)

Duidelijk het 1^e, want hij wil zondag het Nederlands elftal nog zien voetballen in de huiskamer- TV, daarna gaat hij naar Pamplona en Lourdes.

Alle volgende periodes heel veel succes en blijf allemaal gezond.

**Periode 9
t/m 9 juli 2021**

Hospitaleros

Vrijdag 25 juni

**Wil Matti, Riek
van Koevorden,
Kittie Knipscheer,
Renée Raes,
Janine Verhaaf
en Piet Verhaaf**

Aantal pelgrims: 1271

Donderdag 24 juni

Van de hospitaleros van P9 arriveren Piet en Janine al om drie uur, er was geen file bij Bordeaux, dus ze konden prima doorrijden. Peter en Hans zijn blij met hun komst, de Albergue is vandaag al opengegaan en ze zijn maar met zijn tweeën. Piet en Janine kunnen meteen een rood hesje aantrekken en aan de slag. Het is allemaal even wennen, de nieuwe routing, de mondkapjes, veel Spanjaarden en Fransen, dus lastig communiceren. Maar het went snel, zelfs na twee jaar afwezigheid, en al snel pakken ze de draad weer op. Het is goed te merken dat iedereen blij is ons weer te zien; in de eerste plaats Marisol, verder komt Don Valentin ons begroeten met een warme, totaal niet corona-bestendige knuffel, maar ach, we zijn allemaal gevaccineerd. Ook Paula komt even langs, wat een heerlijk weerzien met alle bekenden! Met zijn vieren buffelen we door; om 19.45 uur arriveert Wil met Riek en Renée, ze brengen snel hun bagage naar boven en ze gaan met elkaar eten in het hotel, Hans heeft op hun verzoek de ronde tafel gereserveerd. Even rustig elkaar

leren kennen, even bespreken hoe en wat, en natuurlijk even van een goede maaltijd genieten na de lange autorit, terwijl Hans en Peter het fort bewaken. Na de sluiting drinken we met elkaar nog een glas, maar dan gaat iedereen toch bijtijds naar bed, het is een lange dag geweest. Kittie staat al een paar dagen met panne in Tours, hopelijk kan zij morgen vertrekken, dan is zij zaterdag hier.

Vrijdag 25 juni

Hans wil de vroege dienst waarnemen, maar na al hun gewoog van de afgelopen dagen besluiten Piet en Janine de vroege shift te doen. Hans mag nog even van zijn rust genieten.

Alles loopt gesmeerd; het is erg rustig rondom de Mostrador, omdat bijna alle pelgrims de achtertrap gebruiken om naar beneden te komen. Toch is Hans niet te houden, na een uur komt hij er ook bij staan en hoort het verhaal van een Amerikaan aan die de nacht van zijn leven heeft gehad: middenin in de nacht stapte er een wildvreemde dame zomaar bij hem in bed ... Hans vroeg nog of het een mooie dame was, en ja dat was ze zeker, voor zover de Amerikaan dat kon zien natuurlijk in de donkere slaapzaal. Wel is het de vraag wie er meer geschrokken is: de Amerikaan of de wildvreemde dame ... Later op de ochtend is er nog een dame die hevig schrikt, een Spaanse dame: Marisol. Er blijkt een muis in de Mostrador te zitten. Maar gelukkig is daar de reddende engel in de gedaante van Wil, die de muis rustig oppakt en wegbrengt.

Ook het schoonmaken is even wennen; niet het beproefde schuieren, maar sprayen met desinfecterend middel en de matrassen, randen, trapje en de handgreep schoonpoetsen. Schuierborstels genoeg in de kasten maar eerst moeten we op zoek naar desinfectiemiddel en doekjes.

Na de ochtendschoonmaak houden we de overdracht in ons woonverblijf, Hans legt nog wat technische zaken uit. Na een gezamenlijke lunch in Casa Sabina vertrekt ook Hans met zijn camper naar een camping in Espinal; Peter is vanmorgen vroeg al vertrokken, hij loopt terug naar Saint-Jean-Pied-de-Port.

Terwijl Wil in de Mostrador zit belt Kittie vanuit Tours: haar busje was gerepareerd, ze wilde starten maar hij startte niet. Ze is zich nu aan het beraden wat ze zal doen: haar vertrouwen om met een weigerend busje nog door te rijden naar Spanje is gezakt, ze laat ons nog weten wat ze gaat beslissen: doorrijden of terug naar Nederland.

Later belt Kittie nogmaals: ze is toch richting Spanje gaan rijden, ze rijdt vandaag door tot Bordeaux, overnacht daar en komt morgen naar Roncesvalles. Wij vinden dit heel stoer van haar, om het na een paar spannende dagen afwachten toch aan te durven naar Spanje te rijden met een camperbusje waarin haar vertrouwen behoorlijk gezakt is.

De rest van de middag is rustig; de pelgrims arriveren rustig en laten zich door ons als lammeren leiden: eerst buiten wachten tot ze met drie/vier tegelijk naar binnen mogen, dan briefje invullen, dan weer met drie/vier tegelijk bij de Mostrador en netjes via de achtertrap naar boven.

Er zijn heel veel pelgrims uit Frankrijk; tot ons geluk hebben wij Renée uit België in ons midden, zij spreekt vloeiend Frans en neemt alle Fransen onder haar deskundige hoede. Ook de avond verloopt erg rustig; als wij om 22.00 uur een wijntje drinken en gezellig samenzitten gaat nog twee keer de buitenbel. Een Spaanse moeder met dochter melden zich, ze hadden gereserveerd en waren er zeker van dat ze nog moesten betalen. Dat is vreemd, want voor zover wij weten kun je alleen reserveren bij vooruitbetaling. Ook komt er een jong stel binnen, zij hebben kennelijk ergens wat gedronken.

Zaterdag 26 juni

De ochtendschoonmaak gaat alweer soepeler dan gisteren, de nieuwe werkmethode went snel. Als we koffiedrinken bij Casa Sabina belt Kittie: zij is aangekomen, en mooi op tijd voor de koffie en voor de bestelling van de lunch.

Bij controle van de brandblussers blijkt dat er sinds 2019 niets mee is gebeurd. Toen waren zeker vier brandblussers defect; nu zitten er keurige stickers op dat ze in 2020 zijn gecontroleerd, maar ze zijn ook allemaal nog

steeds defect. Kennelijk bestaat Spaanse controle uit het plakken van een sticker en klaar.

's Middags arriveert een groep Slovenen; prima mensen, niks mis mee, maar druk, chaotisch, veel bagage, waaronder een paar gigantische koffers en ze spreken ongetwijfeld bijzonder goed Sloveens ... Helaas is dat nu juist niet ons sterkste punt. Het duurt een poosje voordat de hal leeg is en wij weer 'losse' pelgrims kunnen toelaten die al die tijd rustig buiten stonden te wachten.

Het blijft verder rustig; zuster Riek leeft zich nog even uit op een Nederlands meisje met een gekneusde enkel en een Italiaans meisje van 12 jaar met problemen met haar knie. Gelukkig ligt de vriezer vol met coldpacks, Riek maakt deze beide dames erg blij.

Omstreeks 18.00 uur breekt er een onweer los, kort maar hevig. En zoals te verwachten was: brandalarm door het hele gebouw. Alle deuren klappen dicht, pelgrims lopen verschrikt rond. Riek en Janine lopen een controlerondje over de slaapzalen, Piet en Wil blijven bij het schakelpaneel, de alarmcentrale in Bilbao belt twee keer, al snel kunnen we doorgeven dat er niets aan de hand is. Toch fijn, zo'n onschuldig brandalarm, we zijn weer even op scherp gezet en we weten weer hoe het ook alweer was.

Zondag 27 juni

De dag begint grauw en grijs, en dit zal de hele dag zo blijven. Het is rustig, heel rustig. Slechts 9 reserveringen, en ook niet bijzonder veel binnenkomende pelgrims; aan het eind van de dag hebben we 50 bedden bezet. De rust is echter maar schijn, want Marisol wordt tijdens het weekend vervangen door de immer goedlachse Adriana. Dat ze daarbij chaotisch is nemen we dan maar op de koop toe; er gaan pelgrims naar boven zonder wegwerplaken, en er komt zelfs een eerlijke Spaanse pelgrim melden dat hij wel ingecheckt is, dat hij ook een bed heeft, maar dat hij niet heeft betaald. Maar haar vrolijkheid en vooral haar klaterende lach maken veel goed.

Kittie krijgt van een Sloveense dame een grote zak paddestoelen, door haar geplukt in het bos. Ze noemt er ook de naam bij: užitni goban. We raken steeds meer ingevoerd in het Sloveens. Of we deze paddestoelen ook gaan verorberen? Daar moeten we ons even over beraden; het kan natuurlijk ook zo zijn dat deze dame een probate manier heeft gevonden om van die Nederlandse hospitaleros af te komen ...

Toch maakt Riek er een heerlijke paddestoelenragout van, maar niet voordat ze getest heeft of ze niet giftig zijn: ze kookt ze met een zilveren ring, als de ring zwart wordt zijn ze giftig. De ring wordt niet zwart. Als de ragout klaar is volgt de dubbelcheck: Riek eet eerst zelf wat van de paddestoelenragout. Aangezien ze niet dood neervalt, is de conclusie dat ook de andere hospitaleros veilig van de ragout kunnen genieten.

Vroeg in de avond meldt Emma, één van de archeologen zich; ze zijn gearriveerd en hebben het koud in de kelder. We brengen hen drie slaapzakken, ze is er erg blij mee. Morgen arriveert de rest van de groep, in totaal 30 man/vrouw. Ze worden ondergebracht in de Sótano (jawel, diezelfde Sótano waar wij geen pelgrims meer mogen leggen op last van de brandweer ... kennelijk zijn wetenschappers hier minder belangrijk, die mogen rustig verbranden als dat zo uitkomt) en de rest gaat naar het Campamento (oh ja, daar mochten we toch ook geen pelgrims meer onderbrengen? Ach ja, dit is Spanje ...).

Ze zijn met de opgravingen nu gekomen tot eind 18^e eeuw, dus we gaan ervan uit dat de soldaten van Napoleon al door hun vingers zijn gegaan. De komende dagen gaan ze alles weer voorbereiden, en zodra ze weer helemaal op dreef zijn geeft Emma ons een rondleiding; daar kijken we zeker naar uit!

's Avonds is dan eindelijk het moment suprême aangebroken waar (bijna) iedereen reikhalzend naar heeft uitgekeken: Nederland tegen Tsjechië. Hans komt op zijn (elektrische) fiets van de camping in Espinal gereden om de wedstrijd hier te komen kijken, en wordt meteen verwend door Riek met een heerlijke kom tomatensoep. Helaas loopt deze

wedstrijd niet zoals gehoopt, maar daar zullen we het verder niet meer over hebben ... Om 21.00 uur breekt de wedstrijd België-Portugal aan. Onze Belgische Hospitalera

Renée heeft zich terdege voorbereid en zit er helemaal klaar voor terwijl Riek heerlijke traktaties met Belgische vlaggetjes voorbereidt.

Als we om 10 uur de herberg sluiten hebben we de nazit tijdens de tweede helft, en natuurlijk juichen we met zijn allen voor België; *amai wij zijn fier op onze Belgische*

Hospitalera, zeker en vast!

Maandag 28 juni

Een rustige dag; gelukkig is het weer goed opgeknapt. Er was weinig schoonmaakwerk vanmorgen, dus Riek, Renée en Kittie wandelen na de koffie naar Burguete en zijn bijtijds weer terug voor de lunch. 's Avonds om 21.45 uur komt er een 20-jarige Engelse jongen binnen. Hij komt aanrijden op een oude racefiets, en was vanmorgen vanuit Logroño weggereden. Hij heeft pikzwarte handen, zijn kleding ziet er zeer onfris uit, zijn Credential is een vochtig, scheurend vodge papier wat nauwelijks open te vouwen is zonder het te scheuren. Hij komt terug uit Finistère, daar heeft hij voor de laatste keer gedoucht, hij heeft ook al een aantal dagen geen bed meer gezien. Hij had daarvoor de Camino gelopen tot Finistère, heeft daar een oude racefiets gekocht en is vervolgens terug komen fietsen met als plan door te fietsen naar Engeland. Als je dan verwacht dat zo'n

jonge knul die tocht onderneemt met een sportieve motivatie, maar neen, zijn motivatie was religieus.

Dinsdag 29 juni

De dag verloopt rustig, maar we weten dat er een groep van 60 en een groep van 15 komt. De groep van 15 komt al in de loop van de middag, tot zover geen probleem. De groep van 60 zijn jongens van 14 jaar uit Barcelona. Om 19.00 uur komt er een telefoontje: ze zijn om 09.00 uur uit Barcelona vertrokken, en om 15.00 uur vanaf de Spaans/Franse grens. Het is nog niet duidelijk of het er nu 60, 61, 62 of 63 zullen zijn en ze hebben nog niet betaald. Marisol vraagt of we haar willen bellen als de groep er is, als ze met een kaart willen betalen kan zij dat regelen via het winkeltje. Wij bereiden ons voor op een zeer late aankomst, en op een chaotische situatie. Het valt reuze mee, om 21.00 uur komt de eerste groep van 12 jongens binnen, en langzaam druppelen de andere jongens binnen. Het blijken goed gedisciplineerde jongens te zijn en ze spreken Engels. Als uiteindelijk om 22.00 uur Don Valentin komt met de priester die ook bij deze groep hoort, begint deze priester een gesprekje met ons. Hij vraagt of we Rooms Katholiek zijn; Renée kan dit beamen, maar Piet en Janine zijn niet Rooms Katholiek. De priester is verbaasd dat wij dit werk vrijwillig doen, dat wij werken voor katholieke mensen. We krijgen een warme omhelzing, morgenochtend om 9.30 uur draagt hij een mis op voor de scholieren in de kerk, en hij zal speciaal voor ons bidden.

Woensdag 30 juni

De dag waarop alles kapotgaat Het begint met de laptop; de afgelopen dagen vielen telkens de muis en de printer uit; dat probleem is inmiddels opgelost, maar vandaag was het een ander geval: de printer werkt, de muis werkt, maar het toetsenbord doet het niet. Na een Appje met Hans wordt de besturing van de laptop overgenomen door ene Jeroen uut Almelo, die vakkundig een en ander op afstand weer herstelt. Ofschoon de laptop nog steeds vreemde kuren heeft (een

irritant muziekje en de muis valt nog regelmatig uit) is er nu in ieder geval mee te werken, hulde aan ene Jeroen uut Almelo. Vervolgens blijken de centrifuges niet te functioneren; na enig speurwerk blijkt dat de schakelaars van de centrifuges in de wasserij - die wij absoluut niet uit mogen zetten, omdat er dan bij de archeologen die in de Sótano slapen iets fout gaat - bij ons problemen opleveren met de centrifuges; nadat we die toch maar uitzetten en vervolgens weer aanzetten kunnen de pelgrimswasjes toch weer in de 'droogzwier' worden gedraaid. Ondertussen stopt de telefoon van Marisol in de Mostrador ermee; ze probeert nog even onze (niet functionerende) telefoon, maar dat is geen oplossing. Uiteindelijk krijgt ze toch de telefoon van de Mostrador weer aan de praat.

Wat is het dan goed te weten dat hospitaleros als altijd onverwoestbaar zijn; ze gaan gewoon door, gaan niet kapot, hebben geen schakelaar of USB-aansluiting nodig en doen onverstoorbaar hun werk.

Bij de overdracht meldt Marisol op tamelijk geheimzinnige wijze dat we morgenochtend op last van de politie een lijst moeten inleveren wat de hospitaleros van uur tot uur doen, vanaf 6 uur in de ochtend tot 's avonds laat. Dit is voor 'iets' wat tussen nu en de komende twee weken gaat gebeuren. Ze laat duidelijk merken dat zij wél weet wat er gaat gebeuren, maar dat ze dat niet mag vertellen. Wij speculeren erop los: een grote inval van de politie? Verwachten ze een terroristische aanslag? Enkele hospitaleros verheugen zich enorm op een gigantische inval van het volledige politiecorps van Navarra. We zullen zien

Donderdag 1 juli

Gisteren hadden we problemen, vandaag komt er zomaar ongevraagd een oplossing en zo zien we het graag. Er komen twee liftmonteurs; het blijkt dat onze telefoon – die al jaren niet meer werkte – op de één of andere manier gekoppeld is aan de lift: de noodknop van de lift loopt via onze telefoonlijn. Hoe verzin je nou zoiets? Daar moet je Spanjaard voor zijn ... In ieder

geval: vanmorgen is een en ander hersteld, en sinds lange tijd functioneert onze telefoon weer.

Vanmorgen was een Italiaan zijn schoenen kwijt, iemand anders had ze meegenomen. Aanvankelijk was hij erg boos, later kalmeerde hij en heeft het paar schoenen wat op zijn schoenen lijkt maar aangetrokken; hij was van plan hard te gaan lopen en bij iedereen onderweg te kijken of ze toevallig zijn schoenen aan hebben.

De bonnetjesverkoop voor het ontbijt is een drama; het ontbijt is alleen in La Posada en in het hotel vanaf 8 uur. Mensen die een bonnetje voor het ontbijt hebben, komen in de loop van de dag of de volgende ochtend naar ons toe om hun bonnetje in te leveren, omdat dat veel te laat is, waarna wij ze het geld teruggeven. Bijzonder onhandig, en het scheelt toch ook omzet lijkt me.

Marisol heeft ons vanmorgen in vertrouwen ingewijd in de spannende dingen die gaan komen; helaas is alles onder embargo dus wij kunnen hierover op dit moment niets zeggen. 's Avonds komt een grote Engelsman hevig verontwaardigd bij de Mostrador; hij heeft vier euro betaald voor wassen en drogen, en zijn was is 'drijfnaat' teruggebracht naar zijn bed. Kittie heeft zijn was afgehandeld, er waren kledingstukken van heel dik materiaal bij die niet droog te krijgen waren. Zijn was was lang in de droger geweest maar het werd niet droog. Toen Kittie zijn was terugbracht heeft ze tegen hem gezegd dat hij beter kleding van dunner materiaal had kunnen meenemen. Kennelijk was dat zeer tegen zijn verkeerde been, want hij was niet te bedaren. Wil is met hem naar de wasserij gegaan om zijn was alsnog te drogen, maar ook dat blijkt niet mogelijk. De Engelsman briest; het ligt zeker niet aan zijn kleding. Uiteindelijk geven we hem zijn vier euro terug, zelfs daarna blijft hij nog enige tijd boos rondhangen dat het een schande is.

Vrijdag 2 juli

Een rustige dag. De nachtrust heeft de man van de 'natte' was goed gedaan, 's morgens bij zijn vertrek is hij gekalmeerd en bedankt Wil zelfs voor zijn goede zorgen. Marisol meldt ons dat het ontbijt voor de

pelgrims vanaf morgenochtend weer als vanouds vanaf 7 uur is; natuurlijk is ook dat tijdstip rijkelijk laat voor een pelgrim die vroeg wil vertrekken, maar het zal ons ongetwijfeld veel retourbonnetjes schelen.

Wat de nationaliteiten betreft: we zien voornamelijk pelgrims uit Spanje en Frankrijk; ook aardig wat Italianen, gisteravond een meisje uit Litouwen en er zijn opvallend veel Slovenen dit jaar en ook nogal wat Bulgaren. Totaal anders dan het bont gemêleerde gezelschap uit alle werelddelen wat we normaal gesproken ontvangen. Maar ondanks alle reisbeperkingen ontvangen we 's middags de eerste Koreaan: een jongeman die vanwege zijn werk (hij is verpleegkundige) al volledig is gevaccineerd en daarom naar

Europa kan reizen.

Ook komt er in de loop van de middag een Poolse jongeman aanlopen met een enorm houten kruis op zijn rug. Als hij naar boven gaat laat hij dat kruis beneden in de gang staan; kennelijk heeft Marisol meteen Don Bibiano gebeld, want die komt al snel aansnellen om dat kruis te zien. Don Bibiano is gaarne bereid te poseren met het kruis.

's Avonds breekt het grote moment aan dat België in de kwartfinale speelt tegen Italië. Wij zitten er, samen met Renée, weer helemaal klaar voor, allen met de Belgische vlag op onze wangen, Renée met haar sjaal om haar nek en onder het genot van olijven met Belgische vlaggetjes en toastjes zien we hoe het Belgische team helaas het onderspit moet delven tegen Italië, ze zijn eervol ten onder gegaan.

Zaterdag 3 juli

Al voor de derde nacht op rij hebben we de derde verdieping voor een groot deel gevuld; het is toch ongelooflijk hoeveel pelgrims er al op pad zijn, waaronder opvallend veel Fransen. Dat is opmerkelijk, want van Franse pelgrims horen we dat er in Frankrijk verhalen de ronde doen dat er hier maar 10 pelgrims per dag kunnen slapen en dat de Guardia Civil bij de ingang staat met PCR-testen. Deze afschrikwekkende verhalen weerhouden de Fransen er echter niet van om het avontuur aan te gaan.

Riek is een nacht niet de oudste in de herberg! 's Middags komt een 85-jarige Nederlander binnenstropelen. Hij maakt de indruk dat hij er behoorlijk doorheen zit, en nadat hij naar boven is geweest komt hij weer naar beneden:

hij is zijn rugzak vergeten. Hij wijst de plek aan waar hij hem heeft neergezet, hij weet het

zeker ... maar daar is geen rugzak. We kijken overal, de hele gang door, het schoenenhok: geen rugzak. Dan vertelt een meisje dat ze hem heeft zien lopen zonder rugzak, hij had hem met bagagetransport meegestuurd. Op dat moment twijfelen wij even aan zijn geestelijke vermogens, moet zo'n oude man, kennelijk in een voorstadium van Alzheimer, nou een Camino gaan lopen? Is dat wel verantwoord?

Echter, 's avonds meldt hij zich weer voor een dinerbonnetje, fris en fruitig, lekker gedoucht, lopend als een kievit en helemaal bij de pinken. Dit is zijn negende Camino, waarvan de tweede keer de Camino Francés, en vele keren de Camino del Norte, dus hij weet drommels goed waar hij mee bezig is. De oudjes doen het weer best!

Een Amerikaan in de Albergue – episode 1

De Amerikaan komt aan de Mostrador, heeft een reservering. 'Op welke naam?' Hij noemt zijn naam. Zijn naam staat niet op de lijst. 'Misschien wilt u zelf even kijken of uw naam erbij staat?'. Hij kijkt, neen, zijn naam staat er niet bij. 'Kijkt u alstublieft nog eens'. Neen, zijn naam staat er niet bij. Helaas, hij moet dan maar even wachten totdat Adriana terug is van haar lunchpauze, zij kan in het reserveringssysteem kijken. Vijf minuten later komt hij terug: hij had gereserveerd op naam van zijn vrouw. Tja, en herken je natuurlijk niet op zo'n lijst ... 'Mag ik uw paspoort alstublieft? En ook dat van uw vrouw?' 'Mijn vrouw zit buiten op een bankje'. 'Toch heb ik ook het paspoort van uw vrouw nodig'. Uiteindelijk is de man ingecheckt en kan naar boven.

Tien minuten later zijn ze weer beneden: hij heeft een verpleegster nodig, zijn vrouw heeft problemen met haar voet, zij kan nauwelijks lopen. Nou treft het dat wij een zeer deskundige en ervaren verpleegster in huis hebben, dus Riek wordt opgepiept. Riek neemt mevrouw mee naar de EHBO-ruimte, mevrouw blijkt een simpele blaar te hebben die Riek vakkundig doorprikt en er vervolgens een drukverbandje op aanlegt.

Zondag 4 juli

Een Amerikaan in de Albergue – episode 2

's Morgens komt het Amerikaanse stel naar beneden, ze vragen om de verpleegster, want mevrouw kan zo haar Camino niet vervolgen. 'De verpleegster slaapt nog' is ons antwoord. 'Wilt u haar dan wakker maken? Mijn vrouw kan zo absoluut niet lopen'. 'Het spijt me, we werken hier in shifts, en vandaag mag de verpleegster een uurtje langer slapen'. Meneer is boos en verontwaardigd, dat wij er niet voor zorgen dat er 's morgens medische bijstand is ... voor een simpele blaar ... In de categorie 'mensen en fietsbellen' behoort dit stel ongetwijfeld tot de fietsbellen.

We komen tot de ontdekking dat niet alleen de tweede rugzakstofzuiger is verdwenen, inclusief alle toebehoren, slangen, mondstukken etc., maar ook is het bedwantsenstoomapparaat (deze gaat voor de hoofdprijs in de categorie mooie Wordfeudwoorden) nergens te vinden.

Maandag 5 juli

De Guardia Civil en de Franse politie zijn vandaag naar boven, naar de Col Lepoeder: er zijn 'grappenmakers' geweest die de gele pijlen hebben verplaatst, waardoor gisteren mensen in de mist zijn verdwaald. Ook blijkt er in het verhaal over de PCR testen een grond van waarheid te zijn: de Guardia Civil en de Franse politie patrouilleren in de buurt en vragen pelgrims naar hun PCR test of vaccinatiebewijs. Marisol vertelt dat ze afgelopen zaterdag een Franse mevrouw die geen test kon overleggen terug hebben gezet over de Franse grens.

Het is een schitterende, zonnige dag; op de binnenplaats is het 's avonds nog lang warm en gezellig. Renée heeft een diepgaand gesprek met een Frans paar; hij is vanaf Vezelay aan het 'stappen' aldus Renée, zijn vrouw is nu vanaf Saint-Jean-Pied-de-Port met hem meegelopen. Zij is kapot, hij heeft vanzelfsprekend conditie; dit verschil leidde tot behoorlijke conflicten tussen die twee, waarbij ook oud zeer aan de oppervlakte komt. Renée heeft als een professionele

relatietherapeut langdurig met het stel, en later met de vrouw alleen gesproken en haar een hart onder de riem gestoken: zij moet veel meer voor zichzelf opkomen. Ja, de Camino is voor iedereen een wijze les.

Dinsdag 6 juli

Het regent pijpenstelen. Vanaf 4 uur 's nachts zijn er de hele ochtend onophoudelijk stroomstoringen, met de daarmee gepaard gaande brandalarmen. Het is – zoals altijd - even zoeken hoe het brandalarm in de keuken van de pelgrims moet worden uitgeschakeld, en als Wil dat een paar keer heeft gedaan benoemen we hem tot 'specialista alarma de cocina'. We hebben geen warm water; een pelgrim blijkt op de derde verdieping de hoofdkraan van het warme water van de derde te hebben dichtgedraaid, een andere pelgrim heeft de schakelaar omgezet die aan de bovenkant van de verlichting tussen de bedden zit ... Kortom: pelgrims zijn niet alleen op zoek geweest naar bezinning en spiritualiteit, maar ook naar licht en warm water, maar ja, als het er niet is, dan is het er niet.

Niet alleen pelgrims zoeken (en vinden) een warm onderkomen in de Albergue ... ook twee lijststers vonden het hier kennelijk erg aangenaam, vooral in de 'sas' (Vlaams voor gangetje) bij de herentoiletten op de tweede etage vonden zij een goed onderkomen. Kittie en Renée hebben deze indringers met enige moeite naar buiten gekregen met behulp van de trapjes en lange stokken.

Tijdens de koffie bij Casa Sabina is opeens het hele terras bezet met Guardia Civil en Franse politie. Nadat ze een koffie hebben gedronken gaan de heren en een enkele dame naar de eetzaal, er wordt ongetwijfeld overlegd in voorbereiding op de spannende dag die zeer binnenkort aanbreekt, waar iedereen vol van is en waarover wij niet mogen spreken ... Renée en Janine overleggen intussen met elkaar wie van hen het strakste kontje heeft, want oelala, die knullen zien er zeer appetijtelijk uit ...

Woensdag 7 juli

Emma van de 'kluivenduikeurs' (Piet's aanduiding voor de archeologen) had ons al eerder beloofd dat ze een keer een rondleiding zou geven over het werk wat zij in de Silo aan het doen zijn, en vanmorgen is het zover. Eerst vertelt de Spaanse leider van de archeologen over de bouw van de Silo, en daarna is het moment daar dat we via een spannend trappetje naar beneden klimmen. Beneden tussen de botten wacht Emma ons op en vertelt ons over de opgravingen die ze tot dusver gedaan hebben, zo'n 130.000 botten zijn al naar boven gebracht, en ieder botje wordt boven uitvoerig bestudeerd en genoteerd.

Midden in de ruimte is een hoopje botten en schedels die nog moet worden onderzocht, maar waarvan zeker een deel van soldaten van Napoleon moeten zijn. Ook zijn er kogels gevonden, daarvan moet nog onderzocht worden of het kogels van het Napoleontische

leger, of van de Engelsen zijn. Heel interessant om te zien hoe zorgvuldig en met hoeveel geduld dit minutieuze werk wordt volbracht, en ze zullen hier nog jaren en jaren mee bezig zijn, telkens zes weken gedurende de zomer. Desgevraagd melden de Spaanse leider en Emma dat de volgende groep – als ze dat willen – ook een rondleiding kunnen krijgen.

Donderdag 8 juli

De laatste volledige dag breekt aan; dat geeft altijd een dubbel gevoel: een beetje weemoedig, omdat het afgelopen is, omdat er aan een mooie hospitaleerperiode een einde komt, aan de andere kant is het ook goed zo; we zijn best moe, twee weken is genoeg. Alle slaapzalen worden extra gepoetst,

gedweild en gepledged, we laten de herberg netjes achter voor de volgende Equipo. De rest van de dag verloopt rustig, veel rustiger dan de laatste dagen het geval was. In de loop van de dag arriveren vijf hospitaleros van Equipo 10, de zesde zal morgen arriveren. Ze hebben geluk dat het zo rustig is, nu hebben ze de derde etage voor zich alleen en hoeven ze niet naar de overloop.

's Avonds belt Don Valentin; we hadden al gehoord dat hij ziek is, we hebben de befaamde rondleiding dan ook 'gemist' (?); hij verontschuldigt zich wel duizendmaal dat hij niet persoonlijk afscheid kan komen nemen. Aan het eind van de mis tijdens de zegening van de pelgrims, vertelt Don Bibiano aan de aanwezigen dat hij het Salve Regina zal zingen, speciaal voor de hospitaleros. Hij legt uit dat iedere twee weken een nieuwe groep komt, dat wij morgen naar huis gaan en dat er morgen weer een nieuwe groep hospitaleros klaarstaat om de pelgrims te ontvangen. Wij voelen ons zeer vereerd.

Vrijdag 9 juli

De ochtendschoonmaak en de overdracht in de bibliotheek verlopen soepel. En dan breekt eindelijk – tijdens de overdracht – het grote moment aan dat wij het embargo mogen opheffen, omdat Equipo 10 hier volop mee te maken gaat krijgen.

Al de hele week waren er drukke werkzaamheden, onkruid is verwijderd, de kerk is gestofzuigd (met onze rugzakstofzuiger!) door Pablo, de hele week liep hier Guardia Civil rond, inmiddels wordt er van alles opgebouwd: podium, muziekinstallatie, verlichting, alles voor dat grote moment ...

Dit jaar is een Xacobeo-jaar, en maandag a.s. wordt de Camino geopend door koning Felipe en koningin Letizia. Zij landen ergens in de buurt met de helikopter in Espinal, worden naar de Col de Ibañeta gebracht en lopen vandaar naar Roncesvalles. Alles is in rep en roer, zelfs het toilet bij het schoenhok moet bijzonder goed worden schoongemaakt en op slot gezet, opdat de koningin – mocht zij een koninklijk plasje willen doen – daar terecht kan.

Tot zover het verslag van Equipo 9; wij hebben een mooie tijd gehad, we zijn moe, maar zeer voldaan, en dragen de herberg graag over aan Equipo 10. Wij wensen hen veel succes en net zo'n plezierige tijd als wij hebben gehad!

Periode 10
23 juli 2021
Hospitaleros

vrijdag 9 juli t/m

Stef Lankveld,
Toon Klein
Hemmink, Jan
Kamphorst,
Ronald Struys,
Ria Bindels,
Martien van
Diesen

Aantal pelgrims 1225

Woensdag 7 juli en donderdag 8 juli

Vanuit de verste uithoeken van Europa starten 5 eenzame cowboys en 1 cowgirl hun lange en lastige reis naar Roncesvalles. In de krochten van het Sauerland, de achterbuurten van het Twentse, het achtergebleven gebied van de Peel en de weidse olijvenplantages rond Valencia zijn covid-formulieren geprint, QR-codes gedownload en gele inentingsboekjes in de koffer gepleurd. Een dag later zal blijken dat niemand in Europa zich bekommert om vaccinaties, testen en ander medisch ongemak. Alleen de twee luchtvaartpassagiers mochten in Madrid al hun papieren weggooiden en nieuwe formulieren invullen. Misschien zijn de internationale controles wel net zo onzichtbaar als het virus zelf. Kortom met de auto, met de motor, met het vliegtuig: een dag later was iedereen in de herberg. Oh nee, de Belgische grootmagnaat uit de oneindige olijvenplantages in Zuidoost

Spanje kwam vrijdags, net op tijd voor de maaltijd. Zo word je slapend rijk.

Vrijdag 9 juli

De voorgaande groep, een uitstekend geleide groep, leidde ons rond elven binnen in de wereld van een covidgestuurde herberg. Een nieuwe situatie vroeg om een nieuwe aanpak. Het schuieren van de bedden was vervangen door het bespuiten ervan, de routing van de pelgrims gaat voortaan via het lifthuis en de hele dag moet een mondkapje gedragen worden. Er stond ons wat te wachten. Maar gelukkig eerst gezamenlijk op weg naar Casa Sabina voor de afscheidsmaaltijd. Helaas, de twee groepen Hospitaleros werden gescheiden van elkaar. Waarschijnlijk uit besmettingsangst. Of wilde Will en zijn groep niet in het openbaar gezien worden met het zootje ongeregeld van Stef. Het riefeltje Limburgse vlaai was misschien wel een voorteken.

De start was wat onwennig. Alle pelgrims bespuiten met gel, mondkapjes rechttrekken, beslagen brillen af en weer op zetten. Geen hugs voor Ron, geen aura doorbrekende contacten van Jan. Alles op een heeal van afstand. Slechts vier pelgrims aan de balie en vier pelgrims aan de tafel in de hal om een formulier in te vullen. De rest blijft buiten. Al gauw blijkt het systeem echter te werken. Binnen de kortste keren beschouwen we de nieuwe werkwijze als vanzelfsprekend, soepel als we zijn van lijf en geest.

Opvallende pelgrims zijn er niet vandaag, al is het percentage Italianen wel extreem hoog. Zeker als we bedenken, dat Italië zondag in de finale van het EK staat.

In de avonduren verspert een flauw gevallen Franse mevrouw de ingang naar de toiletten. Al gauw staat vast, dat het iets zeer ernstigs met zijn, zodat we besluiten de ambulance te bellen. Met enige vertraging en wat onhandigheden met brancard en rolstoel, slagen de ambulancemedewerkers erin de vrouw naar de huisartsenpost in Burguete te vervoeren. Tegen tien is ze weer terug in de herberg, waar ze liefdevol door de Jefe en diens adjunct wordt ontvangen. Zij en haar

vriendin krijgen een apart plekje op de derde

verdieping (wordt vervolgd).

Zaterdag 10 juli

Even een teaser. Will, de aimabele Jefe van de groep voor ons, had een nerveus makende surprise voor ons als groep tieners. Een verrassing die ons reikhalzend deed uitkijken naar komende maandag. Een hoge hoed die al gestalte kreeg in een Pablo die de weg omhoog naar de herberg van alle rommel ontdeed (en het afval in het riviertje dumppte).

Die daarna het asfalt grondig stofzuigde (of is het stof zoog?). Jan en Ron zette het in ieder geval aan tot het stevig boenen van de wc. - bril in het schoenenhok en het fantaseren van welhaast koninklijke taferelen. In ieder geval werden Toon en Stef ook behoorlijk verrast, toen ze de zieke dame van de avond ervoor met rugzak en vriendin de herberg uit zagen stappen. Het waren toch nierstenen?

Na het vorstelijke ontbijt (door Ron en Jan gearrangeerd, waarbij Jans eieren (= de eieren die Jan gekookt had) zacht als snot waren) bleek het schoonmaken van de drie verdiepingen wel tijdrovender te zijn dan andere jaren, maar eigenlijk niet zo zwaar. Hoewel door het mondkapje, de plastic handschoenen en het zuurstofapparaat het zweet me van de kop gutste.

Heel tevreden streken we neer op het terras van Casa Sabina, om daar vergast (van vergasten, niet van vergassen) te worden op koek en zopie, omdat Ria haar 63^e verjaardag verraadde door hardop haar felicitatieappjes te beantwoorden.

Over de maaltijd bij Casa Sabina kunnen we kort zijn: vurrukkulluk.

En dat gold ook voor de dames in de wasruimte, die voor de ogen van een steeds geëxalteerder rakende Jan hun handwasjes deden.

Bij vlagen vulden zich de drie verdiepingen totaal met pelgrims en Italianen. Twee pelgrims uit Helmond waren van huis uit vertrokken. Ze trokken beiden een “kaarske” met op elk dertig kilo aan goederen en voedsel (aardappelen, knolrapen, vlees). De deur werd uiteindelijk op slot gedaan door een Noor, die diep in de middag nog vanuit de trein in St. Jean-Pied-de-Port de tocht aanvatte naar Roncesvalles. Toen wij echter onder leiding van onze onvolprezen Jefe aan het tweede uur evaluatie begonnen, ging de bel. Drie rondtrekkende Afghanen wilden ons hun waren slijten blijkbaar. Bovendien vroegen ze om onderdak. De Jefe wees hen resoluut de poort, de uitgang, de exit. Heel aardig was het gesprek onder de Hospitaleros daarna. Wat, als dit blanken waren geweest? Hoe heb je (hangend uit het raam) vastgesteld dat ze kwade bedoelingen hadden? Voor het slapen gaan, constateerden we dat ze een slaapplek hadden gemaakt tegen de voordeur aan. Maar ieder van ons ging onbekommerd naar bed.

Zondag 11 juli

Nog één nachtje slapen. De maandag komt steeds dichterbij. De Jefe heeft zijn oranje shorts in de was gedaan. Onze Belg Ron

is (vergeefs) op zoek gegaan naar fotorolletjes om hem en haar op de gevoelige plaat te kunnen vastleggen. We zullen (ze) zien, hopen we.

Omdat we liefst 136 bedden bezet hadden gisteravond, werd er vanochtend nogal wat liters ontsmettingsmiddel verstoven. Slechts de helft van de bedden wordt gebruikt (91), maar families of vriendengroepen mogen bij elkaar kruipen. En Piso drie wordt volledig gebruikt. Na ja.

Het was vandaag een rustige dag: slechts 66 bedden verhuurd. Maar verder stroomde er nauwelijks adrenaline door d'aderen. Met de rust van een 63-jarige stond Ria de radio te

woord die kwam informeren naar de veranderingen in de herberg door de coronacrisis. Rust straalde ze uit en overzicht. Zoals alles die dag pais en vree was, geen spatje ergernis of stoornis. Of het moet de kortsluiting zijn geweest bij een der schoonmaaksters, die een prachtige buit aan wandelschoenen, die achtergebleven waren in het schoenenhok, plots weer terug moest geven (smijten) aan de rechtmatige eigenares. 's Avonds werd de avondklok wat soepel gehanteerd om voetballiefhebbers de kans te geven de finale van het EK te bekijken in het restaurant. Om 10 uur waren alle voetbalminnende pelgrims echter braaf

binnen, om de wedstrijd in de eetzaal verder te kijken. De helft van de Hospitaleros zocht tijdens de match de rust op van het binnenplein: drankje, kaasje, sigaartje. De jongeren gilden zich de longen uit het lijf voor de tv.

Maandag 12 juli

De dag van de teleurstellingen? Het begin was in ieder geval niet goed. Met sierlijke mistlierten trokken kille regenbuien vanuit Frankrijk de Pyreneeën over. Vreemd genoeg verkochten we toch geen enkel regenjasje en/of – cape.

Tijdens onze maaltijd stroomde een horde van de Guardia Civil het gebouw binnen, voortgetrokken door ijzige speurhonden. Was men iets kwijt? Hadden wij iets misdaan? Elke kamer en elke kast op de begane grond werd geïnspecteerd. Vermoedens van Nederlandse marihuana? “Maar ik ben een Belg”, fluisterde Ron bedeesd. De achtergebleven was buiten op de rekken bij de achteruitgang werd maar snel door Jefe Stef verwijderd.

Yolande verbood ons even later gebruik te maken van het schoenenhok en het toilet aldaar: gereserveerd. Had Don Bibiano last van diarree? Moest hij te allen tijde door de hoeven kunnen?

We vroegen ons af, of we wel onze koffie en cola konden nemen bij Casa Sabina, bezorgd als we waren, dat we niet meer de herberg in zouden mogen. Toon zat al achter de laptop om te zien of hij zijn vliegticket zou kunnen omboeken naar vandaag.

Tegen elven leek het klooster wel een belegerde burcht met Guardia Civil, Policia Rural en “men in black” eromheen. Politie te paard reed op en neer tussen Ibañeta en Roncesvalles. Gemotoriseerde lieden dreven iedereen van de weg en het pad af. En dat mag ook wel als de koning en de koningin van Spanje een bezoek brengen aan de parel van de pelgrimsplaatsen. Vanaf Ibañeta liep het paar, begeleid door zo’n vijftig lieden, via het bergpad naar het klooster. Allen een splinternieuwe stok in de hand, aan sommige waarvan nog het prijskaartje hing. Jan, Ron en Yolanda hadden zich uitgesloofd op een sanitaire rustplaats voor koningin Laetitia.

Maar zij had geen behoefte en liep dus straal voorbij. Voor de hospitaleros was het een crime uit de herberg te komen, om het spektakel te zien. Stef, Toon en Ria werden prompt weer naar binnen gestuurd. Een andere weg zoekend werd Toon bijna in de boeien geslagen. Eerlijk gezegd vroeg hij er wel een beetje om.

Het koninklijk gezelschap, inclusief bisschoppen, priores en Don Jesus, ging de kerk binnen om daar middels een groot aantal toespraken het Heilige Jacobsjaar te openen.

Rond drieën keerde de rust weer terug. Bij de Hospitaleros was er nog enige discussie wie van het gezelschap Felipe en Letitia waren.

Gelukkig had Ria via slinkse wegen zich tot vlakbij de kerk weten te wurmen en enkele foto’s kunnen schieten. Daar moesten we het dan maar mee doen.

Weer terug naar de harde werkelijkheid en de totale destructie in de wasserij. Vijf toestellen uit roulatie, een kortsluiting die de vlammen

uit de meterkast joeg, en regen buiten. Nacht en dag regen. Vanmorgen hing er nog een uitzonderlijke hoeveelheid was buiten aan de lijn. Door en door nat. Maar niemand eiste de spullen op. Gezien de coronatijd bewaren we niets; we hebben niet eens een tafel met alle

achtergelaten spullen. Jan was zo kien alles te drogen en zelfs te weigeren het geheel weg te gooien, ondanks aandringen van zijn collega's. Er werd in het duister getast over zijn bedoelingen, die ongetwijfeld ook duister waren. Maar, en nu komput, rond vijf uur s 'middags kwamen twee dames per taxi vanuit Zubiri, op zoek naar zowat hun hele garderobe. Dolblij dat Jan alles bewaard had, spendeerden ze een fors bedrag in de Donativopot, en beloonden hem ook nog in natura.

Dinsdag 13 juli

Il pleure dans mon coeur, comme il pleut sur la ville (Paul Verlaine). Aarzelend gaan de pelgrims op weg in de regen. Een verwaaide knaap knoopt (uit wanhoop?) z'n afritsbroek niet eens dicht. Wij gebruiken onze ochtendlijke versnaperingen binnen bij Casa Sabina. We zijn de enige gasten. Bonjour Tristesse.

Vandaag twee reparateurs aan de deur: de man van het internet en de wasmachineknaap. De eerste verdween onder de grond, de tweede richtte zich bijna ten gronde toen een steekvlam uit de meterkast kwam. De IT-er vertrok na enig gerommel met de belofte: "Ik kom over een half uur terug". Het is nu middernacht, hij is nog steeds niet terug.

Jan en Ron konden hun vreugde niet op, toen bleek dat de wasmachineman half werk had geleverd: twee van de vijf kapotte machines werkten weer. Bijna twintig kratjes stonden aan het eind van de dag te blinken op de gang. Bovendien hadden ze een buit van 13 sokken en 7 slipjes uit de centrifuges weten te peuteren tussen trommel en buitenwand. De sokken zijn bij de rechtmatige eigenaars terecht gekomen.

Woensdag 14 juli

In een klein ochtendlijk uur zijn we door de poncho's heen, die Marisol notabene gisteren nog aangevuld heeft. Het regent dus.

En niet zo'n beetje. Probeert Spanje zo zijn donkerrode covid-kleur af te spoelen? Enkele regio's hebben de avondklok weer ingesteld. Ron vraagt zich af of hij Valencia, zijn thuisbasis, nog zal kunnen bereiken. Om 10 uur krijgen we plotsklap een alarmmelding: ontruiming, spuitoefening en reanimatie. Zonder pelgrims lijkt ons dat een fluitje van een cent. Helaas, de Jefe stelt hoge eisen aan onze snelheid, accuraatheid en straalgerichtheid. Alles moet wel drie keer opnieuw, telkens onderbroken door theoretische citaten uit het handboek. Zou hij wraak willen nemen voor de kritische opmerkingen gisteravond tijdens het tweede uur van de evaluatie? Door Ria werd toen een nieuw, meer uitgebreid werkschema afgedwongen.

De dag verloopt gladjes, de drie verdiepingen raken nagenoeg vol. In de avonduren verzorgt

een viertal Duitsers een prachtige samenzang in de hal bij de ingang. "Guter Mond, du schläfst so stille". Om half elf liggen alle Hospitaleros onder de wol.

Donderdag 15 juli

Het hoesten is al een paar dagen niet van de lucht. Ron, Stef en Jan vertonen de eerste symptomen van, ja wat? Is het een lichte verkoudheid door het posten bij de voordeur? Is het een voorbode van longontsteking door de koude wind en de hoge vochtigheidsgraad van de waskelder? Of zullen we de drie musketiers toch moeten doorsturen naar het Centro de Salud in Burguete voor een sneltest. Er wordt tot het laatste besloten als de heren zondagavond nog niet genezen zijn.

Behalve wat folkloristische typen (een meisje uit Friesland, een dame uit China) lopen er tot een uur of vijf geen opvallende pelgrims binnen. Iedereen is lief en aardig, doet een handwasje, informeert staande onder de

toren waar de kerk is en vraagt toestemming om te douchen.

Totdat Marisol een forse aanvaring krijgt met twee landgenoten van haar. En natuurlijk wint Marisol; de Spaansen druipen af naar een kamer in La Posada. Het betekent wel dat we twee bedden minder kunnen beleggen. Het totaal vandaag is maar 58 pelgrims.

Vrijdag 16 juli

Met enige moeite maar toch: de zon verdrijft de vochtige mistslierten die door de Fransen over de bergen worden gedrukt. De Spaanse zon wint. Het wordt vandaag 26 graden. Voor het eerst weer coca cola op het terras. En dus meteen maar een groepsfoto. Maar het is nog niet op. We zijn door Pedro El Impuro uitgenodigd voor een rondleiding in de opgraving onder de Silo de

Carlomagno. Een groep van 23 jeugdigen, onder leiding van 6 personen staf, probeert de vele lagen begraafplaats die in de eeuwen op deze plek zijn neergelegd te ontbloten. Men is al afgedaald naar de periode van de Napoleontische oorlogen op de grens van de 17^e en de 18^e eeuw.

We worden ontvangen door een enthousiaste specialiste in historisch-botonderzoek. Door een klein gat kruipend dalen we tien meter af tussen schedels, ribben, vingerkootjes en knieschijven. Het meeste ligt slordig op een hoop gesmeten (de verslagen Fransen). De Spaanse soldaten hebben een nette rustplaats gekregen. Er is zelfs een knaap blootgelegd met een Jacobsschelp.

Over een jaar of tien hoopt men de laag bereikt te hebben waar de soldaten en

pelgrims uit de tijd van Roeland begraven liggen. Roeland zal men er niet aantreffen; die heeft waarschijnlijk nooit bestaan.

Onze gids vertelt levendig en beeldend waardoor we steeds meer bewondering krijgen voor het geduldige detectivewerk dat hier geleverd wordt. En nu weten we ook waarom we zoveel was krijgen van de archeologen.

Tevreden schuiven we 's-middags **aan, aan** de dis. Alleen Jan en Ria ontbreken. Er wordt gebeld. De slaapkamers worden doorzocht. Niemand. Uiteindelijk, als de soep al koud is, komen ze binnenvallen. Wat blijkt? Ria heeft Jan ontvoerd naar het Centro de Salud. Zij heeft hem achter op de fiets gedwongen en op haar elektrische Koga naar Burguete gebracht. De sneltest wijst echter uit dat Jan geen covid heeft. Een lichte bronchitis is alles. Een kinderaspirientje erin.

De portofoons worden veelvuldig en effectief gebruikt. Vooral door Toon, die grote hoogten bereikt als entertainer. Het "mayday, mayday" is niet van de lucht. De Eagle landt wel een keer of tien. De ambulance rijdt op en neer naar "Der Friedhof".

Zaterdag 17 juli

Eindelijk, eindelijk was het weer goed genoeg voor een wandeling na de ochtendkoffie. Jan, Ron en Martien baanden zich een nieuwe weg naar Burguete om daar op een terrasje getrakteerd te worden door Ria. Zij was op haar e-bike de drie musketiers achterna gefietst, om eindelijk, na drie dagen proberen, bij de Tabacos een (=1) postzegel te bemachtigen.

Op de Camino bloeit de liefde, maar wordt evenzeer het venijn toegediend dat leidt tot echtscheidingen na de Camino. Twee Italiaanse vrouwen werden onderweg van St. Jean -Pied-de-Port naar Roncesvalles in de steek gelaten door hun mannen, die in hoog tempo zich van hen verwijderden. Drie uur na hun echtgenoten strompelden de vrouwen binnen en explodeerde hun woede in een ordinaire en zeer luidruchtige scheldpartij naar hun voormalige casanova's. Bij het sluiten van de herberg te 22.00 uur was er nog geen vrede gesloten.

Om twee uur, na de maaltijd van de Hospitaleros, stond het plein al vol met pelgrims. Voor het eerst moesten we rond zes uur "Completo" verkopen. Waar op andere dagen na zessen nog diverse pelgrims aanklopten, was dat er vandaag gelukkig nog maar eentje. Het Hongaarse meisje bleek een tent bij zich te hebben.

De deurklink van de hospitaleroskeuken leidt al dagenlang een eigen leven. Dan weer sta je met dat onding in de hand aan een gesloten deur. Dan weer vliegt de ijzerklomp de keuken in en komt terecht in de tonijnsalade die Ron met zorg en liefde heeft klaargemaakt.

Vriendelijke verzoeken aan de manus van de herberg, ene Pablo, heeft geen enkel effect. Dringende verzoeken al evenmin. In rollenspellen proberen we onze Jefe te brengen tot het niveau van "dwingende eisen". Ria suggereert het een probleem te laten voor de volgende Jefe.

Zondag 18 juli

En este lugar
El día dieciocho de julio
De dos mil veintiuno,
Durante el reinado
Fastuoso de Felipe de Borbon y Grecia,
Padre del año santo de Santiago,
Y esposo de la gran Reina
Letitia Ortiz Rocasolano
NO PASA NADA

Maandag 19 juli

Helemaal waar is het verslag van gisteren niet, maar: se non è vero, è ben trovato. Als het niet waar is, dan is het toch mooi gevonden. Gisteravond al na negenen kwam een zwaar getatoeëerde en diep vermoeide Duitser binnen. Hij was in de mist voetje voor voetje de berg overgestoken, zijn bastones gebruikend als peilstokken. Hij liep ook bijzonder moeizaam, doordat hij na een met succes overwonnen kanker mismaakte heupen had overgehouden. Om de Here te danken voor de genezing liep hij naar Santiago. Later op de avond bleek dat hij niet alleen moeilijk liep door de heupen. Hij kwam schoorvoetend naar Toon in de kist met de vraag om een paar potten vaseline. Zijn bovenbenen, billen en ballen waren volledig doorgeschuurd. Nadat hij de vaseline betaald had, bood Toon hem aan de gekwetste delen in te wrijven. Toen de arme man op het genereuze aanbod dreigde in te gaan, trok Toon ijlings zijn keutel in. Vanmorgen kwam de Duitser opgefrist en opgewekt naar beneden, groette Toon minzaam en vervolgde, weliswaar strompelend, maar met een goed humeur, zijn Camino.

Dinsdag 20 juli

We besluiten het diner te laten voor wat het is en in plaats daarvan bij Casa Sabina een lunchpakket te vragen. Gewapend met ieder een klein felgroen zakje, waarin een flesje, een blikje, een appel, een energiereep en een dubbele Bocadillo stappen we in de auto op weg naar Oroz-Betelu alwaar Ria een idyllische waterpartij heeft ontdekt. Jan, Ria, Toon en Stef gaan sputterend en spartelend te water, het koude water, terwijl Ron en Martien genoeg nemen met deze zomerse aanblik. Even los uit de daagse sleur van poetsen, wassen en stempelen. Twee uur kinderlijk genot. Alleen kinderen fotograferen mag niet, Toon. Onze terugweg ronden we het uitstapje af met een bezoek aan de Mirador de Ariztokia. Een stevige klim en een prachtig uitzicht. Wat wil een mens, een Hospitalero nog meer? Een

aanrader voor de groepen die na ons komen.

Ruim op tijd vervoegen we ons weer bij Marisol in de herberg. De middag verloopt soepel en geruisloos, dankzij de opnieuw opgedane energie. Het aantal pelgrims blijft onder de maat.

Wat echter ver boven peil stijgt is de vochtigheidsgraad in het gebouw. De vloeren op de begane grond en de daarvan uitgaande trappen blinken van de nattigheid. Was het gisteren een mistig vlies dat op de vloeren lag, vandaag is het een glibberige laag water, die zich steeds verder het gebouw in drin(k)gt. Marisol heeft een meteorologische verklaring voor dit verschijnsel. Wind uit het Noorden (Frankrijk) maakt nat, wind uit het Zuiden (Spanje) droog. Maar voor alle Hospitaleros (gezamenlijk 48 dienstinzetten) is dit een totaal nieuw verschijnsel. Tegen de avond stroomt het water door het schoenenhok. Tijdens de avondlijke wc-rollenronde krijgt Toon een geniaal idee. Twee dagen geleden is de elektriciteit een aantal keren uitgevallen. Zou het ventilatiesysteem toen niet permanent uitgeschakeld zijn? Inspectie op verdieping drie bevestigt deze theorie. Opstarten maar en afwachten tot morgenvroeg. Toon wacht waarschijnlijk de Nobelprijs.

Woensdag 21 juli

De ochtend bracht een grote verrassing: al het vocht was verdwenen van de muren en trappen. Toon werd op het schild gehesen. Maar niet voor lang, want al gauw kleurden de vloeren en trappen van de Planta Baja weer donkernat. De koude lucht van de bergen condenseerde wanneer die het gebouw binnendrong. Toons oplossing vertraagde het probleem, maar loste het niet op. Misschien dat een volgende groep verder aan het natte ongemak wil sleutelen.

Op weg naar Casa Sabina voor de lunch waren we (weer) getuige van Camino toerisme. 50 ouderen werden de bus uit en de Camino op gedreven. Een gids liep twintig meter vooruit. Waarschijnlijk om alle ongerechtigheden van het pad te veggen. Een gids liep achteraan. Waarschijnlijk om alle ongerechtigheden van het pad te veggen.

12 dagen na de eerste keer stond er vandaag weer een Ambulancia voor de deur. En alweer was er een vrouw ter aarde gestort in het damestoilet. Maar het kan altijd erger: ook haar vriendin bezweek ter plekke. Dehydratie? Voedselvergiftiging? Copycat? In ieder geval werden beide dames de ambulance ingereden op een brancard zonder vering, zonder luchtbanden en zonder erg. Jan mocht van de Jefe de vloer van het toilet reinigen van orale uitwerpselen. Hulde aan een van de grotere Nijkerkers. Drie uur later waren beide Peregrinos weer terug, opgepept en wel. Het Centro de Salud in Burguete verricht wonderen. Amfetaminen?

Donderdag 22 juli

We hebben de Ambulancia niet eens meer nodig. Ook vandaag stortten een drietal pelgrims totaal in. Stef en Ria zorgden

voor cola en chips. Toon nam, al dan niet

rectaal, de temperatuur op en Jan ruimde de orale uitwerpselen weer snel en vriendelijk op. Alle drie de pelgrims overleefden. Hulde aan het medisch team van groep 10. Rond vier uur meldde de voorzitter van de werkgroep zich in eigen persoon bij de herberg. Stef schoot snel naar boven om zijn gala korte broek aan te trekken en een shirtje waarop alle kruisen van verdienste gespeld konden worden. Helaas Henk kwam slechts in hoedanigheid van Jefe zijn opwachting maken. Hij en zijn twee vrouwelijke paranimfen hadden geluk: verdieping drie was bij hoge uitzondering helemaal leeg. Daar mocht groep 11 gebruik van maken op voorwaarde van een totale kuising achteraf.

En daarmee, lieve lezertjes, besluiten we dit verslag. Als er morgen nog iets gebeurt zult u er altijd nuchter van blijven, want wij houden ons aan het verzoek van de redactie: slechts vijf pagina's verslag. En daar willen we niet boven gaan.

Periode 11 Vrijdag 23 juli
t/m 6 augustus 2021
Hospitaleros Henk Trimbach,
Mieke Trimbach, Jeanet Scholten-
Kok, Gerard Veldhuis, Marietje
Veldhuis, Leo van Eechoud, Tiny
Gijsbers.

Aantal pelgrims 1.469

v.l.n.r: Henk Trimbach, Gerard Veldhuis, Jeanet Scholten-Kok, Tinie Gijsbers, Mieke Trimbach, Marisol, Marietje Veldhuis, Leo van Eechoud

Vrijdag 23 juli

Na een goede nacht op de derde verdieping (geen pelgrims) en een lekker ontbijt bij Casa Sabina was de overdracht, geleid door Jefe Stef van Equipo 10, in een gezellige sfeer. Koffie, thee, koek, sleuteloverdracht en enkele aandachtspunten voor wat betreft het ontvangen van de pelgrims en zaken die gerepareerd waren of nog gerepareerd zouden moeten worden. De middagmaaltijden zijn zonder tegenbericht steeds in Casa Sabina.

Om 14.00 uur hebben we allemaal ons stekje gevonden en gaat het lieve Spaanse leven beginnen. Het weer slaat in de loop van de middag om van broeierig warm naar vallende mist. Kletsnat – van binnen en van buiten zoals hijzelf zegt – komt pelgrim Henk uit Drenthe aan. Hij is op een degelijke Gazellefiets met lederen zadel en drie versnellingen. Een volgepropt kratje voorop en twee, gelukkig waterdichte, fietstassen aan de bagagedrager. Henk zijn gehoorapparaat is nat geworden en functioneert niet meer. Hij is doof aan een oor en nu dus ook nagenoeg doof aan het andere. Wij roepen (op veel minder dan anderhalve meter afstand) hard in zijn enigszins 'goede' oor. Wat een aimabele boer van 54! Zijn jonge zoon wil de boerderij te zijner tijd van Henk overnemen en draait nu proef!

Zaterdag 24 juli

De pelgrims wekken met Gregoriaanse gezangen is Leo zijn ding. Maar ... op de USB-stick wordt het vrome gezang plots onderbroken door Twentse 'Rock'. Oei ... dan maar snel terug naar de monniken ... of ... daar is onze eigen troubadour: Gerard gaat zingend rond en met een heldere stem wekt hij de Peregrinos. Ze waarderen zijn optreden enorm!

De vanwege Corona aangepaste manier van schoonmaken went al snel.

Heerlijk wandelweer voor onze vrienden de Peregrinos. Ze komen opgewekt, opgelucht, blij dat ze de bergen hebben 'bedwongen' binnen. En dan ... valt het ene slachtoffer na het andere. Achter de Albergue, in het toilet

bij het schoenhok, zelfs op het pad nog honderd meter voor de herberg zitten en liggen jonge mensen met hevige buikkrampen en bleke gezichten. De dokter wordt gebeld en het duurt even voordat de ambulance arriveert. Inmiddels zijn er 5 pelgrims hevig ziek. De ambulance kan de twee dames meenemen en voor de drie Italiaanse jongens moesten we een taxi bellen.

Zondag 25 juli

Naamdag van Santiago

In de vroege ochtend zijn Leo en Jeanet beneden om de pelgrims uit te zwaaien, dit keer met een speciaal Jacobsdagcadeautje: een steentje met een mooie Buen-Camino-wens en een snoepje. Dat wordt zeer gewaardeerd door de pelgrims. Ook Marietje heeft steentjes, die ze uitdeelt in de wasruimte.

Er wordt melding gemaakt van een zieke jonge vrouw. Wij horen de klachten aan en die lijken verdacht veel op de klachten die we gisteren hoorden. Zou het dan opnieuw de kaas zijn? Van een worden het er twee, drie ... nog meer. Twee jongemannen hebben lichte klachten. Wij raden hen aan te rusten, te drinken (cola) en te snoepen. Dat blijkt te helpen, maar twee jongedames, een Duitse en een Italiaanse liggen in een foetushouding op bed en zijn zo ziek als ...

Adriana belt de arts en zij moeten naar het Centro de Salud komen. We wachten niet op een taxi, Henk rijdt. De arts kan niet uitsluiten dat de kaas de oorzaak is van deze ellende. De Italiaanse gaat voor twee uurtjes aan het infuus en de Duitse blijkt toch vooral te weinig gegeten te hebben en wordt met bananen

opgelapt. Al bij al kunnen Leo en Henk pas in de vroege avond beginnen aan de heerlijke nasi die Jeanet heeft bereid.

Maandag 26 juli

We gaan pelgrims die vandaag **W**ONVERHOOPT ziek worden, vragen naar kaas en naar te koud bronwater! Er komen twee Nederlandse jongemannen op de fiets binnen. Ze melden ons dat hun ouders nog komen. De jongens checken alvast in, ze hebben gereserveerd. Het duurt nog even voordat de ouders arriveren; uitgeput! De zoons zijn vanuit Saint Jean-Pied-de-Port over de weg via Valcarlos naar onze mooie herberg gereden, hun ouders hebben 'voor de uitdaging' het bospad genomen op hun semi-mountainsbikes!

Een zieke Fransman van 64. En jawel had kaas gegeten op de berg! Overgeven, rillen, maar met rust, een extra slaapzak van een wandelmaatje en een blikje cola op kamertemperatuur knapte de man gelukkig op.

Dinsdag 27 juli

Het belooft ook vandaag weer een rustige dag te worden. Het weer is goed tot 18.00 uur, dan trekken de wolken het dal in. Zuid-Europeanen komen bibberend naar de Hospitaleros en vragen om dekens. 'Waarom hebben jullie geen dekens?' Het antwoord kan heel uitgebreid zijn, maar in deze tijd ook heel kort: 'Vanwege Covid 19!' 'Ach ja, natuurlijk!' zegt de pelgrim dan en gaat weer zijns weegs. Leo heeft nog twee jongedames 'gered' van een 'wisse dood'. Zij durfden niet langs de koeien op het pad naar de Albergue. Leo, moedig als hij is, sprak op vriendelijke toon de koebeesten toe die gedwee plaats maakten voor de dames.

Vanmorgen een prachtige excursie in de silo gehad! (voor verslag: zie vorige equipes)

Woensdag 28 juli

Vanwege Corona in de vroege ochtenduren geen dank-je-wel-hugs en warme handdrukken.

Mikoel (spreek uit Miegwel), een vrolijke Braziliaanse bediende bij Casa Sabina, wordt vandaag 37 en wij hebben hem een 'Lang zal hij leven' toegezongen op het terras. Mikoel danst, niet alleen van blijdschap maar vooral 'van nature'. Hij laat ons op zijn telefoon een opname zien van een Braziliaans datingprogramma op TV. Hij ontmoet er een man. Als Henk hem vraagt: "Y despues? (En daarna?), dan antwoordt hij "Todavía soy celibe" (Ik ben nog celibatair!). En Mikoel danst verder over het terras.

Een gezelschap van, naar wij aanvankelijk vermoeden, 7 pelgrims, houdt Marisol en de Hospitaleros zo ongeveer de gehele middag bezig. Een 'leidster' komt met 2 stokoude dames binnen; het lijken religieuzen. De 'leidster' wil maar meteen voor de hele groep, die er nog bij lange na niet is, een GRATIS onderkomen reserveren en liefst ook nog een GRATIS maaltijd! "Eerst de groep compleet en dan gaan we 'handelen'," zegt Marisol. Er is natuurlijk geen sprake van handelen. In een chaotische sfeer (wel eten, geen eten, al wel een Credential, nog geen Credential, enzovoorts, enzovoorts ...) wordt de groep van 7 nonnen (?) en twee mannen (broeders misschien?) naar boven gedirigeerd. En dan ontwaren we een beeld van OLV van Fatima van minstens een meter hoog in de hal. Ze is op een rugzakdraagstel gemonteerd en een van de mannen draagt haar op zijn rug mee! Gerard maakt een foto van het tafereel en krijgt prompt een medaille aangereikt. Twee 'paradijsvogels' zetten een tentje op en beloven 's avonds een dansvoorstelling te geven. Maar dan zakken de wolken in de Plaza de los Infantes en verdwijnt ook het tentje met zijn bewoners uit het zicht.

Gerard en Henk maken de avondronde en ontwaren een slapende man in slaapzak op een slaapmatje in diepe rust onder een tafel in de eetzaal! Met enige moeite krijgen we hem wakker en verwijzen we de vermoeide zwerver (zonder bedticket en naar zijn zeggen zonder geld, maar wel in het bezit van een mobiele telefoon) naar buiten. Hij slaapt verder voor de deur van het fietsenhok.

Donderdag 29 juli

De vermoeide zwerver blijft 's morgens in- en uitlopen; hij haalt notabene een maaltijd uit de automaat (geen geld?) en maakt die warm in de magnetron. En dan ... wordt hij geroepen ... door de man die het beeld van OLV van Fatima op zijn rug draagt!! Nemen ze hem nu op in hun broederschap of is hij de nummer 8 die al langer bij hen hoort? Heel mondjesmaat komen de pelgrims binnen, sommigen vermoeid, anderen nog redelijk fris, maar allen voldaan; de etappe over de Pyreneeën, misschien wel de zwaarste van de hele Camino, zit erop!

Vrijdag 30 juli

De Spanjaarden krijgen vandaag vakantie (uitgezonderd Marisol). Voor de komende dagen/weken waarschijnlijk volle 'corona'bak. Er zijn pelgrims die in de bergen een paar keer de weg kwijtraken vanwege die laaghangende bewolking.

Of hij, de passant, twee stempels kan krijgen, een in zijn Credential en een in zijn herinneringsboek. In 2011 liep hij de Camino Frances en nu wilde hij, na 10 jaar nog eens op pad, maar hij kreeg Corona. Hij heeft nog niet voldoende energie om de Camino te lopen;

wel kleine stukjes en dan een stuk met zijn vrouw in de auto. Twee stempels dus, met respect! (en een donatie van 5 Euro!). De Chinese heeft het zo koud ... Er is een fleecebroek blijven liggen; Marietje heeft 'm gewassen en gedroogd en voordat de Chinese pelgrim 'm aantrekt, maakt Marietje de broek nog even lekker warm in de droger!

Zaterdag 31 juli

Vanwege het slechte weer pauzeren de pelgrims niet op de berg; ze komen dus vanaf 14:00 uur gestaag binnen. Veel jongelui uit Italië en Spanje, minder Fransen vandaag. Marisol komt Adriana bijstaan wanneer de bus komt. Omdat het regent is het line-up in de gang. Anderhalve meter? Forget it. Mondmaskers vaak onder de neus en kletsen maar. We proberen corrigerend op te treden, maar achter onze rug is het weer hetzelfde liedje. Er gaan 20 pelgrims in de winterherberg en vervolgens 'verkopen' we Ileno, VOL! Het hotel heeft nog een zespersoons kamer beschikbaar, pelgrims moeten vervolgens zelf of verder lopen/fietsen of een taxi bestellen. Je kunt nu maar beter reserveren, ook voor de herbergen na Roncesvalles. Het 'noodbed' op de derde verdieping wordt vlak voor tien uur ook nog uitgegeven aan een jongeman.

Zondag 1 augustus

Twee Spanjaarden maken stampij in de hal en bij de Mostrador. Ze zeggen wel twee uur hebben moeten wachten, te maken hebben gehad met Hospitaleros die geen Spaans spreken (Leo heeft ze echt in het Spaans te woord gestaan; Henk was op dat moment in de winterherberg en ze hebben echt geen twee uur, zelfs geen uur hoeven wachten) en dan is de herberg vol; tenminste dat krijgen die twee van Adriana te horen! Adriana is niet gediend van de beledigende woorden die de Spanjaarden over de Nederlandse Hospitaleros rondstrooien. Er zijn nog twee bedden in de winterherberg; nu zijn die voor een Fransman en een Française, beiden op leeftijd! Vijf pelgrims zonder reservering moeten verder naar Espinal. Er is

geen enkele taxichauffeur beschikbaar. Een Peregrina, wil de 6 kilometer lopen en Henk brengt de andere vier (waaronder een zwangere jonge vrouw) naar de Albergue/Hostal Haizea in Espinal.

Maandag 2 augustus

Heerlijk weer! Een van onze Hospitaleros moet naar de dokter. Die constateert een blessure aan een achillespees. Ze moet rust houden; zittend werk mag gedaan worden en dat wordt in dit geval de was opvouwen in de wasserij. We hebben bijna dagelijks de was erbij van maar liefst 30 (assistent)archeologen. Maar volgens onze waserijcollega's is dat allemaal best te doen. Je vindt 's morgens nog wel het een en ander op en onder de bedden, maar dit hebben we nog nooit eerder gevonden. Na vier uur gaan we naar de winterherberg en die is binnen een uur ook vol (20 bedden). Er zijn nog enkele bedden in het hotel en in La Posada en ook deze dag 'verkopen' we weer 'Ileno'.

Dinsdag 3 augustus

Don Valentin heeft ons om 11:00 uur uitgenodigd op de borrel; Patxaran natuurlijk. De goede man is zo graag gastvrij voor ons, Hospitaleros. Hoewel er vandaag

wat minder reserveringen zijn, verwachten we toch een 'vol huis' en het wordt weer een vol huis. We moeten pelgrims die geen plaats meer hebben uitleggen dat er weliswaar nog bedden onbeslagen zijn, maar dat we vanwege Covid-19 de herberg niet vol mogen leggen. Begrip en onbegrip wisselen elkaar af.

Woensdag 4 augustus

Tegen middernacht brachten de Bomberos nog een Spanjaard die verdwaald en gevallen was in de bergen. Er waren geen bedden meer beschikbaar. We hebben toen een matras in de ruimte tegenover het hospitaleroappartement op p1 gelegd. De man heeft daar geslapen en is 's morgens met de taxi naar Espinal gegaan om daar in een hostel een dag of drie te kunnen herstellen. De dag begon met flink wat regen maar al vrij snel klaarde het op en werd het een aangename wandeldag – voor de pelgrims althans, want wij togen aan het werk. Henk en Leo reden 's middags naar Saint Jean- Piedde- Port en toen zij terugkwamen waren er nog maar enkele bedden vergeven. In tegenstelling tot de voorgaande dagen bleef de winterherberg leeg en werden slechts dertien bedden op p3 beslagen.

Donderdag 5 augustus

Je gaat het toch elke keer weer voelen zodra je aan het einde van je periode bent. Je beseft dat je knieën kraken, wat stijfheid in de heupen en een rug die nu en dan goed gestrekt moet worden... Maar ach, niet klagen, het zal ook gewoon bij onze leeftijd horen. Vandaag wordt er op de drie etages weer gemopt. Sommigen vinden dat het leukste schoonmaakkarweitje, anderen verfoeien het. Het aantal reserveringen is ongeveer even groot als gisteren: 61. We reserveren ook 6 plaatsen op de derde verdieping voor de komende Hospitaleros. We hadden ze liever een plekje gegeven in het hotel of in La Posada, maar daar waren alle bedden bezet. In de loop van de middag komen drie van de zes collega's aan; de andere drie blijken camperpech te hebben in

de buurt van Bayonne. De Franse wegenwacht heeft ze weer op weg geholpen.

De Jefe probeert een bonte avond te organiseren, maar hij vindt geen artiesten bereid om op te gaan treden .

Vrijdag 6 augustus

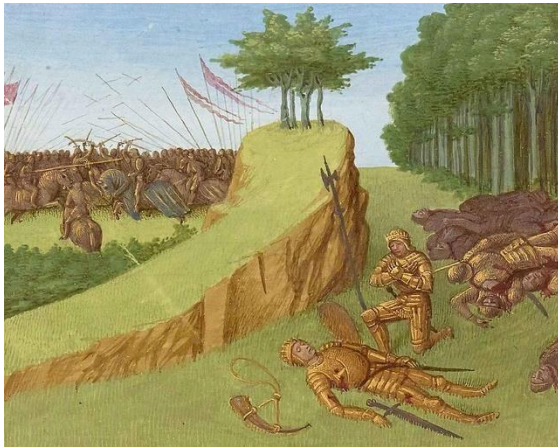
Nog even een laatste keer pelgrims uitzwaaien, ontbijten, slaapafdelingen kuisen, in onze hospitaleroappartementen alles opruimen en schoonmaken, zodat onze Compañeros van Equipo 12 er met plezier in kunnen verblijven. De keukenvoorraad is aangevuld.

We gaan naar de overdracht en dan naar de gezamenlijke maaltijd. Een viertal van onze groep overnachten deze avond in Lourdes, de andere drie in Orthez. En dan zondag, via nog een overnachting in Frankrijk weer thuis.

Artikel in El Español d.d. 27-11-2020

Op zoek naar de ridders van de Franse Cid in Roncesvalles: de Silo met duizenden doden

Een archeologisch project probeert de Frankische soldaten van Roldán te vinden die zijn gesneuveld in de slag van 778 die aanleiding gaf tot de epische Cantar.

Roncesvalles is een piepklein plaatsje, dat amper een bocht beslaat van de nationale snelweg die de Pyreneeën van Navarra doorkruist en naar de prachtige ansichtkaarten van de Franse stad Saint-Jean-Pied-de-Port leidt; een plek waar pelgrims, vol energie door geschiedenis en middeleeuwse legendes, hun laarzen en fietszadels aanpassen voordat ze de 790 kilometer van de weg afleggen die hen van Santiago de Compostela scheidt. Daar, vanaf het pantheon in de kapel van San Agustín, in de Koninklijke Collegiale kerk van Santa María, het graf van de gigantische koning Sancho VII el Fuerte - het was meer dan 2,10 meter lang, zo concludeerde de analyse van zijn dijbeen, de hoogste Spaanse monarch -, held van de slag bij Las Navas de Tolosa, vergezeld van de belangrijkste trofee van die historische trek: de kettingen van de tent van kalief al-Nasir, bekend als Miramamolín, tegenwoordig een symbool van het wapen van Navarra.

En terwijl je in stilte begint te lopen, kun je ook de echo's horen van de slag bij Roncesvalles, zo ver weg, op 15 augustus 778, dat de gebeurtenissen - de nederlaag van de achterkant van de troepen van Karel de Grote, die terugkeerden naar het Frankische land na

het plunderen van Pamplona, in een hinderlaag gepleegd door de Basken, fuseren ze met het epos van de Cantar de Roldán, met in de hoofdrol een van de grote commandanten en neef van de toekomstige Frankische keizer, gedood in de strijd.

Dood van Roldán in de slag bij Roncesvalles volgens een 15e-eeuwse illustratie van Jean Fouquet.

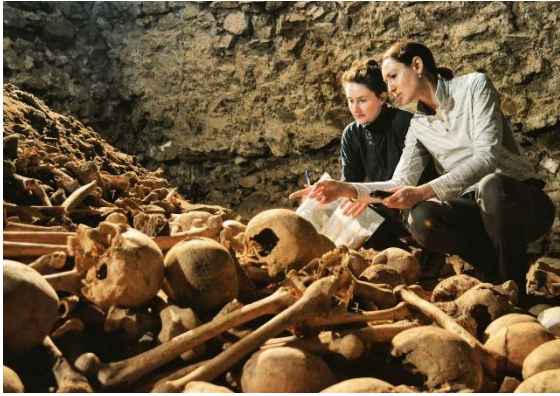
Het gedicht is een veel later werk, uit de 12e eeuw, een soort epos in oud Frans zoals dat van de Castiliaanse Cid, dat het weinige bekend heeft gemaakt van een confrontatie met onbekende dimensies en dat is opgetekend in een nauwe passage van de berg, misschien in wat nu Valcarlos is, maar van groot belang: het betekende het einde van de Karolingische voogdij over wat het koninkrijk van Pamplona zou worden.

Volgens de legende werden de Frankische ridders van Roldán die in de strijd sneuvelden begraven in Roncesvalles, en dat mysterie wordt opgelost door onderzoekers van het bedrijf Aditu Arkeologia, die begonnen aan een kolossaal archeologisch project. In twee jaar van de campagne, die op dit moment

geen enkele euro aan overheidssteun oplevert, hebben archeologen meer dan 70.000 menselijke resten gedocumenteerd.

Vorbereidende werkzaamheden in de Silo de Charlemagne.

Het opgravingswerk is gericht op de zogenaamde Silo de Charlemagne, een vreemde structuur, met een andere typologie dan de rest van de constructies waaruit de Collegiale Kerk bestaat - gesticht in de 12e eeuw als een hospitaalklooster om pelgrims te huisvesten -, en dat verbergt een knekelhuis met een plattegrond van 8x8 meter en tussen 9m en 12m diep. Volgens de legende staat het vierkante gebouw, omgeven door een klooster, op dezelfde plaats waar de Frankische keizer het graf van zijn paladijn liet bouwen. "Het maximale punt dat we tot nu toe hebben bereikt, is 4,30 meter diep ten opzichte van de grond; zoals je kunt zien, zijn de afmetingen van het project gigantisch", legt Fran Valle de Tarazaga, die samen met Emma Bonthorne de onderzoeken leidt, uit aan deze krant. Ze hebben amper 5% van de funeraire ruimte onderzocht en ze bewegen zich al in exorbitante aantallen, met meer dan 150 enorme dozen vol botten uit de moderne tijd - ze hebben de middeleeuwse mantels nog niet bereikt - zoals die van Franse en Spaanse soldaten van twee van de Europa's oudste infanterieregimenten die in het gebied vochten tijdens de oorlogen van de late 18e eeuw.

Een groep onderzoekers van het project inventariseert menselijke resten.

Het doel van het project is eigenlijk om de chronologische volgorde van Roncesvalles te kennen door de menselijke resten die aanwezig zijn in de silo en ook de structuren ervan, een andere historische vraag die rechtstreeks verband houdt met de

legendarische strijd. "Omdat het de oudste site in het complex is, zal die informatie ons worden gegeven door het gebruik van de Karel de Grote Silo door de eeuwen heen; dat wil zeggen, hoe het is gebruikt en hoe het interieur de historische wisselvalligheden weerspiegelt", aldus de archeoloog. Maar niet alleen de lijken hebben het antwoord: ook het gebouw zelf, waarvan de studie zal bevestigen of het werd gebouwd vóór de collegiale kerk, zoals sommige hypothesen suggereren, en of het een functie had vóór die van een kapel of een begraafplaats. "Gezien het vermoeden, kunnen we de oorsprong van deze structuur in de 12e eeuw plaatsen, in de hoge middeleeuwen rond de 8e eeuw of zelfs in de Romeinse tijd", zegt Fran Valle de Tarazaga. In de oudheid was dit gebied getuige van een zeer belangrijke activiteit en heeft de passage van een weg onlangs bevestigd door archeologische werken. Het kan zijn dat de Romeinen aan de voet van de berg, zoals aan de andere kant, in San Juan el Viejo, een soort basis hadden om de beklimming voor te bereiden of de afdaling van de Pyreneeën te ontvangen. 'Maar we weten het pas als we klaar zijn met graven', klaagt de expert.

Osteoarcheoloog Emma Bonthorne werkt aan een van de lijken.

Hoewel het project zich nog in een beginfase

bevindt - ze schatten dat het 5-7 jaar zal duren - is de archeoloog Aditu optimistisch over de mogelijkheid om in de diepten van het ossuarium de lichamen en wapens van de verraste Frankische ridders te vinden. door de Basken - en niet door de Saracenen, zoals wordt verklaard in de Cantar de Roldán, geschreven ten tijde van de kruistochten -: "Ik ben er zeker van dat de silo voor mij een geschiedenis heeft die verder gaat dan de fundering van de Collegiale Kerk. Welke andere gebeurtenis kan qua omvang passen om die ruimte te genereren? De veldslagen van Roncesvalles [de tweede vond plaats in 824]. Het lijkt redelijk te denken dat er iets meer is dan alleen pelgrims en slechte tijden min of meer recent".

In feite is zijn hypothese gebaseerd op de nulbehoefte om die constructie typologisch zo verschillend te maken van de rest, zoals de naburige kerk van Santiago, alleen maar om de pelgrims te begraven. Het logische is dat zijn stoffelijk overschot op elke gewone begraafplaats zou zijn begraven. "De structuur overtreft vanaf het begin zowel de functie als de afmetingen van de Collegiale Kerk. Dat doet mij mezelf ervan overtuigen dat er een voorgeschiedenis is, dat die tenminste de Franken van de 8e eeuw moet bereiken", bekent Valle de Tarazaga.

Staat van de silo vóór de ingreep en linksboven de archeologen die in het ossuarium aan het werk waren.

Napoleontische oorlogen

De datum van het eerste lijk van het knekelhuis van Roncesvalles, de tweede stad met de minste inwoners in Navarra en waarvan het eigendom bij de kerk valt, is een mysterie. Maar niet de laatste, die vorig jaar erin is gestort en is overgebracht van een van de graven die aan de muren buiten de Silo van Karel de Grote zijn vastgeketend. Tussendoor is er een verhaal dat de archeologie probeert te reconstrueren. "Mogelijk hebben we het over duizenden mensen", waardeert Fran Valle de Tarazaga ondanks de beperkte omvang van de site, die hij definieert als een "heilige graal" voor zijn beroep en waarvoor een nieuwe

methodologie nodig was om het aantal individuen te tellen gezien de hoeveelheid botten gemengd.

De campagne van deze zomer is, ondanks de sanitaire beperkingen en het niet kunnen rekenen op de verwachte experts uit de VS, "buitengewoon succesvol, met betere resultaten dan we hadden verwacht", zegt de archeoloog, wiens team bestaat uit studenten en onderzoekers van buitenlandse universiteiten. Aan de oppervlakte hebben ze skeletresten gevonden met moderne kogelgaten die passen in wapens uit de 20e eeuw. Slachtoffers van de burgeroorlog? Een vraag waarbij ze besloten hebben niet te stoppen om het project niet te bestendigen, al zullen alle overblijfselen worden geïnventariseerd en geregistreerd voor toekomstig onderzoek. Wat interessant is in archeologische termen, begint enkele centimeters lager te verschijnen, in de lagen van de late 18e en vroege 19e eeuw. De regio Roncesvalles was getuige van veel geweld tijdens de Napoleontische oorlogen en vooral de Oorlog van de Conventie of Roussillon (1793-1795). In die wedstrijd zijn de stoffelijke resten van een Spaanse soldaat van het King's Immemorial Infantry Regiment No. 1 gedateerd, te herkennen aan ongeveer dertig

knopen op zijn uniform. "Er is gedocumenteerd dat deze eenheid in het gebied heeft gevochten en verschillende slachtoffers heeft gemaakt. We kijken of ze gegevens hebben en of het mogelijk is om zo dicht mogelijk bij hun identiteit te komen", legt Fran Valle de Tarazaga uit.

Het lijk van de Spaanse soldaat en de knop die het regiment heeft geïdentificeerd waartoe hij behoorde.

Vanaf diezelfde data is een reeks begrafenissen teruggevonden die zouden kunnen overeenkomen met burgers en kinderen die op jonge leeftijd stierven, misschien als gevolg van een gewelddadige dood, en met minstens een dozijn soldaten die op enigerlei wijze in het graf zijn gegooid. "Ze zijn als Picasso's, ze presenteren onmogelijke verkortingen omdat ze op een zeer onzorgvuldige manier naar binnen zijn gegooid met behulp van het luik bovenaan het Silo-gewelf", beschrijft de archeoloog. "We nemen aan dat het Franse soldaten zouden kunnen zijn, want we hebben resten van munitie gevonden, vuurstenen die als geweersteen werden gebruikt, laarzen en knopen van Gallische uniformen." Een van hen behoort tot het Franse infanterieregiment nr. 1 dat, net als de onheuglijke koning, een van de oudste in Europa is. Bij de volgende opgravingscampagne hopen de archeologen de middeleeuwse lagen van het ossuarium te kunnen bereiken, al zijn er al objecten uit die periode opgedoken, zoals speerpunten en een raafsnavel, een uitzonderlijk ijzeren instrument dat werd gebruikt om bepantsering te doorboren. "Het illustreert het feit dat we het hebben over oorlogswapens, niet over luxe wapens of om autoriteit te tonen", zegt de onderzoeker. Onderweg weet hij dat ze ook al het gegooide materiaal - ringen, sporen? - in de Silo zullen vinden in 1600, toen een instorting werd geregistreerd in het klooster van de Collegiale Kerk en de eerdere begrafenissen in de tempel werden verplaatst, wat niet ze waren van de armen of van pelgrims.

Het lijk van een jongen van ongeveer 4-5 jaar gevonden in de Silo. Het project omvat een letterlijke onderdompeling

tussen botten en honderden schedels en in de catacomben van de geschiedenis, op zoek naar bewijs van wat er echt gebeurde in Roncesvalles meer dan duizend jaar geleden. Zullen de overblijfselen van de Frankische ridders in die ruimte verschijnen? Zal worden bevestigd dat Karel de Grote opdracht heeft gegeven hen daar te begraven? Voorlopig blijft Roldán meer een legende dan een archeologische realiteit.